

Bemærkninger til forslaget

Motiverne til oprettelse af private fonds.

Når oprettelse af fonds i tilknytning til private formuer og erhvervsvirksomheder i de seneste år har vundet udbredelse, skyldes det naturligvis ikke, at der pludselig skyller en bølge af veldædighed gennem private kapitalister.

Baggrunden er, at en håndfuld smarte advokater med tilknytning til de større kapitalgrupper i landet efterhånden har udviklet et system, hvorved de begunstigelser, som oprindeligt var beregnet for nærmest filantropiske foretagender, kan opnås af ethvert kommercielt foretagende, og hvorved de begrænsninger, som var tænkt at skulle forhindre misbrug, er blevet overvundet for ikke at sige omgået.

Fordele ved at overdrage f. eks. en virksomheds aktier til en fond er derefter væsentligst disse:

- virksomhedens overskud kan helt eller delvis (stort set efter eget valg) unddrages beskatning,
- fonden har ikke pligt til at offentliggøre regnskaber,
- fonden er ikke underlagt nogen bestemmelse om generalforsamlinger eller medarbejderrepræsentanter i bestyrelsen m. v., som gælder for selskaber,
- indehaveren fritages for indkomstskat af udbyttet,
- gaveafgift og arveafgift kan undgås (ved overdragelse i levende live) eller reduceres væsentligt (ved overdragelse efter dødsfald).

Det er i disse privilegier, man skal finde begrundelsen for den stærkt voksende interesse for oprettelse af private fonds. Det kan så i øvrigt udtrykkes mere eller mindre indforstået, som f. eks. når en af hovedmændene bag denne udvikling, landsretssagfører Kristian Mogensen, siger, »at den nævnte udvikling sikkert skyldes, at de klassiske motiver til at lave fonds, de donatoriske motiver, i vore dage suppleres med trangen til at skabe noget varigt i en tid, hvor »alting flyder«, og med lysten til at søge at skabe en kapitalopsparing, som samfundet har gjort det vanskeligere og vanskeligere at skabe for privatfolk.«¹⁾

(I sammenhæng med det sidste kan det måske være værd at erindre, hvordan vi netop har oplevet, at nogle af de store selskaber har søgt at retfærdiggøre sig med det argument, at selskabsskatten er lavere her i landet end i næsten alle andre lande!).

Fremgangsmåde, krav, udbredelse.

I den debat, der fulgte på fjernsynets udsendelse om »den døde hånd« i december 1977, kom der fra såkaldt ansvarligt politisk hold så mange modstridende og forkerte oplysninger, at i hvert fald én ting blev klar: man véd ikke, hvad man har med at gøre.

Blot en enkelt artikel (Information den 12. december 1977) rummede således følgende:

- På et spørgsmål til handelsministeren om, hvordan man bliver et fond, svarer han: »Det sker ved, at justitsministeren godkender fundatsen.«
"Dette er ikke rigtigt, der kræves ingen godkendelse!"
- Skatteministeren siger: »Vi får blot en besked fra justitsministeriet om, at fondet er fritaget for skat.« Dette er ikke rigtigt, skattemyndighederne får normalt ingen besked.
- Poul Schlüter udtaler, at han »er sikker på, at det store flertal af fonds fungerer efter hensigten, dvs. til veldædige formål.« Det er en misforståelse. Der er intet krav om at fonden skal have et veldædigt formål for at opnå de nævnte privilegier.
- Schlüter siger videre, at det er myndighederne, der skal sikre, at alt går rigtigt til. »Man har jo regnskaberne, som skattemyndighederne kontrollerer. Det er jo dem, der skal vide alt om, hvorfor der evt. ikke betales skat.« Dette er helt forkert, skattemyndighederne får ingen regnskaber.

Der kræves ingen godkendelse eller registrering. I juridisk formularbog hedder det i afsnittet om Legater og fonds (hvor »legater bruges som en fælles betegnelse for legater, stiftelser, fonds o. lign.«, se side 143);